

STRATEGIA DE DEZVOLTARE „EDUCAȚIA 2030”

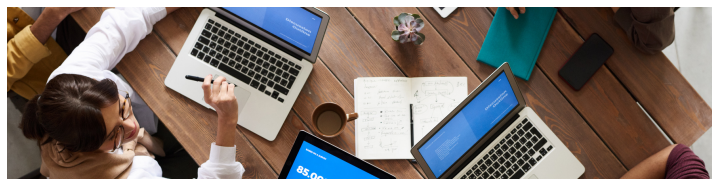
SCOP

A fost elaborată versiunea finală a proiectului Strategiei Naționale „Educația 2030” și a Programului de implementare.

Proiectul Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2022-2030, are drept scop determinarea direcțiilor strategice de acțiuni necesare pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare în domeniul educației, precum și previziunea schimbărilor ce vor interveni datorită implementării Strategiei.

Elaborarea proiectului Strategiei „Educația 2030” a început cu efectuarea unei analize problematizate a situației din sector, fiind identificate problemele cheie generate de factorii interni și externi ce afectează sectorul educației, precum demografia, migrația, criza economică, criza politică și identitară, criza cauzată de coronavirus, schimbările climatice ce afectează economia țării ș.a.

9 OBIECTIVE STRATEGICE

În procesul de elaborare a documentului strategic au fost organizate trei runde de discuții cu toți actorii implicați în educație din Republica Moldova – elevi, profesori, managerii instituțiilor de învățământ, managerii instituțiilor de învățământ profesional tehnic, reprezentanții sindicatelor, organizațiilor non-guvernamentale, organelor locale de specialitate din domeniul educației, consiliului rectorilor ș.a.

Drept rezultat au fost identificate 9 obiective generale ale documentului strategic care cuprind direcțiile principale de acțiuni pentru viitorii ani în domeniul educației.

Proiectul „Educația 2030” va servi drept bază pentru panificarea strategică și operațională a dezvoltării educației la nivel central și local.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE
EDUCAȚIA 2030

Proiectul Strategiei „Educația 2030” se pliază peste obiectivele de dezvoltare durabilă ale Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” și în premieră pentru țara noastră își propune să coreleze sectorul educației la cerințele pieței muncii.

„EDUCAȚIE 2030” OBIECTIVUL 1

RACORDAREA EDUCAȚIEI LA CERINȚELE PIEȚII MUNCII

Primul obiectiv general al Strategiei „Educație 2030” este racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii din perspectiva dezvoltării sustenabile, prin restructurarea mecanismelor de dezvoltare a capitalului uman.

Întru atingerea a acestui obiectiv în documentul strategic elaborat, sunt propuse următoarele direcții de acțiuni pentru viitorii ani:

- racordarea numărului de absolvenți la cerințele pieței muncii,
- proiectarea comenzii de stat în baza unor analize periodice ale pieței muncii și diversificarea ofertelor educaționale din perspectiva solicitărilor pieței muncii,
- dezvoltarea sistemului de ghidare în carieră din perspectiva armonizării cererii și ofertei,
- promovarea parteneriatelor dintre instituțiile de învățământ profesional tehnic, instituțiile de învățământ superior, instituțiile de formare continuă, educație a adulților și agenții economici ca factor de îmbunătățire a calității studiilor și anulabilității absolvenților,
- promovarea educației antreprenoriale și economice la toate nivelurile sistemului de învățământ.

În opinia autorilor Strategiei, realizarea acestora va racorda sistemul de învățământ profesional tehnic și superior la cerințele și nevoile pieței muncii.

Direcțiile de acțiuni trasate în Strategie au fost elaborate în baza rapoartelor de evaluare a sectorului educației cu privire la angajare și structura șomajului. În mare parte acestea denotă că sistemul de învățământ actual nu oferă nici calificări relevante și nici nu acoperă deficitul de forță de muncă calificată. Spre exemplu, conform datelor Biroului Național de Statistică în perioada 2016-2020, este atestată o diminuare continuă a numărului de absolvenți la specialitățile cu profil pedagogic, care se angajează în sistemul educational. Excepție a fost doar anul 2020, când a fost înregistrată o dinamică pozitivă de 7 la sută. Totodată, 27,4 la sută dintre tinerii țării sunt în afara sistemului de educație, formare și ocupație. Acest procentaj este de două ori mai mare decât media UE.

Acțiunile propuse în Strategie vin să rezolve o serie de probleme identificate, precum ar fi: lipsa unui sistem modern de marketing educațional și a mecanismelor de ajustare a ofertei educaționale la necesitatea pieței muncii, inerția pieței muncii, dar și a sistemului de învățământ în crearea structurilor comune precum ar fi laboratoare științifice, întreprinderi cu funcții duble (de producere și de formare profesională), lipsa Standardelor de Calificare elaborate pe domenii și niveluri de formare profesională ș.a.

„EDUCAȚIE 2030” OBIECTIVUL 2

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ PENTRU O SOCIETATE INCLUZIVĂ

Cel de al doilea obiectiv general al Strategiei „Educație 2030” este orientat spre asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți, inclusiv pentru cei din grupurile vulnerabile, prin incluziune echitabilă în învățământul general, profesional tehnic și superior, precum și în alte forme de educație pe tot parcursul vieții.

Direcții prioritare de acțiune propuse în strategie sunt:

- Adaptarea mediului de învățare al instituțiilor de învățământ de toate nivelurile în scopul asigurării unei educații incluzive pentru toți copiii, elevii și studenții, inclusiv pentru cei cu nevoi speciale, cei din grupurile vulnerabile.
- Promovarea educației centrate pe cel ce învață la toate nivelurile sistemului de învățământ.
- Stimularea și motivarea elevilor și studenților capabili de performanțe înalte, prin sprijinirea în realizarea potențialului personal.
- Dezvoltarea și implementarea mecanismelor de sprijin al elevilor cu risc ridicat de abandon școlar.
- Promovarea egalității de gen în și prin educație ca factor de realizare a echității sociale.
- Asigurarea condițiilor de formare a unei generații sănătoase, nonviolente, cu reziliență psihoemoțională și deprinderi de viață bine dezvoltate.
- Extinderea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor.
- Sprijinirea progresului în învățare/ dezvoltare pentru toți prin remedierea, recuperarea și depășirea repercusiunilor situației pandemice.
- Extinderea educației pentru democrație și cetățenie activă, a educației interculturale și multilingve.

Analiza acestui segment al educației a depistat că sistemul de învățământ se confruntă cu o serie de probleme în educația incluzivă, precum, ar fi: buget insuficient, serviciile de educație incluzivă fiind calculate în baza numărului de copii cu CES, fără a lua în considerație necesitățile individuale ale acestora, formulă inechitabilă de finanțare între raioane, insuficiența serviciilor psihologice, psihopedagogice, logopedice în instituții.

În cadrul procesului participativ managerii instituțiilor de învățământ au semnalat neadaptarea metodologiilor la specificul educației copiilor cu dizabilități intelectuale și senzoriale, cu tulburări din spectrul autist, cu dificultăți de învățare, tulburări de comportament. Totodată a fost constatată o cooperare intersectorială neconsolidată și o asigurare inefficientă a tranziției către învățământul profesional către piața muncii.

Nerezolvarea acestor probleme în viitorul apropiat poate duce la o serie de consecințe inacceptabile precum segregarea copiilor cu CES, valorificarea inefficientă și risipa de resurse umane și financiare în sectoarele medicale, sociale și educaționale, identificarea tardivă a încălcării dreptului copiilor cu CES la servicii de abilitare și incluziune, ineficiența pregătirii cadrelor didactice pe arii specifice de dizabilitate (tulburări de limbaj, de comportament, rețineri în dezvoltare și autism, dizabilități severe neuropsihice, locomotorii, deficiențe de auz și vâz).

În sfera educației interculturale și multilingve, deși în ultimele decenii Guvernul Republicii Moldova au lansat politici de ameliorare a relațiilor interetnice, politica educațională nu a reușit să asigure o coeziune înaltă a societății moldovenești. Elementele esențiale ale educației legate de identitate, cum ar fi limba și istoria, precum și de cetățenia activă, drepturile omului și toleranța – sunt în continuare văzute în mod diferit de diverse etnii. Pentru a evita polarizarea societății după criterii etnice sau lingvistice, Strategia „Educație 2030” optează pentru continuarea politicilor de promovare a multilingvismului și interculturalității.

„EDUCAȚIE 2030” OBIECTIVUL 3

CADRE DIDACTICE CALIFICATE PENTRU EDUCAȚIE DE CALITATE

Cel de al treilea obiectiv general al Strategiei „Educație 2030” este asigurarea sistemului educațional de toate nivelurile și formale de învățământ cu personal didactic, științifico-didactic și managerial calificat, competent și competitiv.

Care sunt direcțiile prioritare de acțiune necesare a fi întreprinse pentru a crea un astfel de sistem?

Autorii documentului strategic propun următoarele:

- Dezvoltarea și implementarea unor programe de promovare și motivare a tinerilor pentru cariera didactică, științifico-didactică, de cercetare.
- Corelarea Comenzii de stat pentru pregătirea cadrelor didactice cu necesitățile sistemului educațional.
- Îmbunătățirea formării profesionale inițiale și asigurarea calității programelor de formare a cadrelor didactice conform standardelor de calitate.
- Creșterea atractivității și a prestigiului profesiei de cadru didactic prin revalorizarea acesteia din punct de vedere social și financiar și extinderea programelor de inserție și sprijin profesional pe parcursul carierei.

- Restructurarea sistemului și reconceptualizarea formării profesionale continue a personalului didactic, științifico-didactic și managerial.
- Dezvoltarea sistemului de orientare profesională și de ghidare în cariera didactică prin stimularea performanțelor academice ale elevilor, studenților din instituțiile cu profil pedagogic.
- Dezvoltarea și implementarea unui sistem eficient de management al performanței în cariera didactică din perspectiva promovării inovațiilor, a excelenței în predare, a meritocrației.

Conform constatărilor efectuate de către experții în educație și autorii Strategiei Educație 2030, funcționalitatea și performanța sistemului de învățământ sunt afectate de insuficiența de profesori și manageri calificați atât în orașe cât și în sate, precum și de un dezechilibru de gen și de vârstă. Numărul cadrelor didactice și celor manageriale din sistemul național de educație s-a redus cu peste 20% în doar 10 ani, fiind atestată și o pondere semnificativă a cadrelor didactice cu vârsta sub și peste 60 de ani. Ponderea femeilor în sistem din totalul de cadre didactice, constituie cca 70 la sută.

Factorii cauzali al deficitului capitalului uman în instituții de învățământ este migrația, salariu mediu lunar neatractiv prin comparație cu salariul mediu pe economie și drept rezultat numărul scăzut al angajării tinerilor specialiști și abandonului sport în primii ani de activitate.

În opinia autorilor, principalii factori ce ar determina schimbări semnificative cantitative și calitative ale resurselor umane din sistemul educațional ar fi reformarea și îmbunătățirea sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, precum și asigurarea coerenței și colaborării între structurile manageriale pe verticală și orizontală.

Totodată, sunt necesare a fi întreprinse acțiuni sistemice, cu caracter intersectorial, care să cuprindă toate procesele de la recrutare, selecție, integrare, motivare, formare inițială și continuă până la evaluare și salarizare la toate nivelurile sistemului (educație timpurie, învățământ general, profesional-tehnic, superior, formarea continuă).

SOCIETATEA, COMUNITATEA ȘI FAMILIA PENTRU EDUCAȚIE DE CALITATE

Consolidarea coeziunii socio-educăționale pentru educație de calitate prin conjugarea eforturilor tuturor factorilor și actorilor procesului educațional este cel de al patrulea obiectiv al Strategiei de dezvoltare „Educație 2030”.

În viziunea strategică elaborată se propune următoarele direcții de acțiune:

- Dezvoltarea mecanismelor de implicare a societății, comunității și a familiei în rezolvarea unor probleme ce țin de educație, asigurând un nivel înalt de activism civic și percepție pozitivă a educației.
- Responsabilizarea societății, comunității, familiei pentru educație de calitate.
- Extinderea participării comunității în susținerea educației și în realizarea serviciilor sociale, inclusiv pentru grupurile dezavantajate.
- Consolidarea parteneriatelor dintre familie și instituțiile educaționale prin dezvoltarea programelor de educație pentru familie și educație parentală.
- Promovarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ și centrele de sănătate prietenoase tinerilor, centrele de tineret.
- Implicarea părinților în procesul decizional în cadrul instituțiilor de învățământ general.

Deși Codul Educației și Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020, au prevăzut acțiuni de responsabilizare a societății și familiei în asigurarea unei educații de calitate, prin diversificarea formelor de implicare în rezolvarea problemelor școlii, multe probleme au rămas a fi actuale. Educația Republicii Moldova necesită continuarea politicilor de încurajare a dialogului social și parteneriatului între instituțiile de învățământ și instituțiile din sfera de cercetare, sindicate, mediul de afaceri, societatea civilă și mass media.

Favoritismul, corupția și colectarea fondurilor de la părinți sunt fenomene ce nu-și găsesc locul în viitorul sistem educațional al Republicii Moldova. Comunitatea este invitată să participe mai activ în promovarea politicilor de eficientizare a managementului integrității, să se implice în procesul de luare a deciziilor în școli, să nu ignore declarațiile de integritate la angajarea managerilor, profesorilor și a persoanelor cu funcții-cheie în educație.

Concomitent se propune a fi asigurată continuitatea politicilor de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru consolidarea cooperării între școală și familie și influențare a administrațiilor publice locale în rezolvarea problemelor instituțiilor de învățământ. Totodată „Strategiei 2030” îndeamnă familia să-și asume rolul educațional de bază în dezvoltarea personalității copilului.

MEDII DE ÎNVĂȚARE EFICIENTE ȘI MOTIVANTE

Procesul participativ efectuat în cadrul elaborării Strategiei „EDUCAȚIE 2030” a demonstrat necesitatea creării noilor medii, eficiente și motivante, de dezvoltare și învățare pe parcursul vieții pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

În baza propunerilor parvenite, au fost elaborate direcțiile prioritare de acțiuni într-o realizarea obiectivului 5:

- Creșterea relevanței ofertei curriculare din perspectiva competențelor-cheie prin revizuirea documentelor de politici curriculare.
- Descongestionarea conținuturilor și perfecționarea structurii disciplinelor prin inter- și transdisciplinaritate.
- Implementarea noilor medii de învățare, resurse și tehnologii didactice active/ interactive în condiții de siguranță, inclusiv online, pentru obținerea noilor cunoștințe și experiențe.
- Asigurarea accesibilității la noile medii de învățare, la programele și serviciile socio-educative și de îngrijire pentru toți actorii procesului educațional.
- Optimizarea sistemului de evaluare a rezultatelor învățării din perspectiva pedagogiei competențelor.
- Valorificarea oportunităților oferite de noile medii de învățare, resurse și tehnologii didactice active/ interactive, pentru acumularea de noi cunoștințe și experiențe, inclusiv în scopul creșterii rezilienței la provocările lumii contemporane (încălzire globală, crize, pandemii).
- Crearea noilor medii de învățare din perspectiva dezvoltării resurselor curriculare, informaționale și logistice.
- Asigurarea condițiilor sociale, culturale, economice, psihologice și pedagogice de formare a personalității elevului/ studentului din perspectiva educației pentru diversitate, globalizare și dezvoltare sustenabilă. Impact scontat: Medii de învățare motivante și dezvoltative create.

Analiza comparativă a curriculei educaționale din Republica Moldova și țările Uniunii Europene ne permite să constatăm că nu există diferențe semnificative între planurile de învățământ pentru educația timpurie, învățământul primar și gimnazial din Republica Moldova și cele din țările respective, privind conținutul și durata activităților de învățare. Privitor la programele de studii liceale nu pot fi efectuate aceleași constatări

Experții în educație au identificat o serie de probleme generale privind curriculumul la nivel de sistem educațional, precum ar fi: prioritatea conținuturilor în procesul de predare-învățare-evaluare, dominarea componentei teoretice și excesul abordării disciplinare în defavoarea celei transdisciplinare, lipsa experienței la unii conceptori de curricula de a valorifica noțiunile moderne privind dezvoltarea curriculară, inclusiv și în asigurarea conexiunii intra- și interdisciplinare.

Tehnologiile didactice active și interactive în procesului de educație din Republica Moldova sunt aplicate sporadic, utilizarea noilor tehnologii educaționale, inclusiv a celor digitale, sunt la un nivel redus iar contextul de învățare este puțin racordat la nevoile celor ce învață. Conform testelor naționale și internaționale o problemă sensibilă a sistemului educațional din țară rămâne a fi evaluarea joasă a rezultatelor învățării și a gradului de manifestare a competențelor, prin prisma relevanței acestora pentru viață.

Pentru a rezolva aceste problem, sistemul educațional din Republica Moldova are nevoie de un organ de management al curriculumului la nivel național, un cadru de dezvoltare profesională a conectorilor de curricula și realizarea unui proces de evaluare și elaborare a instrumentelor de evaluare. Totodată este necesar de asigurat un schimb de experiență continuu între cadrele didactice și de fortificat procesul de mentorat.

„EDUCAȚIE 2030” OBIECTIVUL 6

VALORIFICAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE MODERNE

Pentru o educație calitativă și sustenabilă este necesară o îmbunătățire a funcționalității și calității sistemului educațional prin implementarea eficientă a tehnologiilor digitale. Strategia „EDUCAȚIE 2030” prevede o serie de acțiuni ce ar permite creșterea performanțelor sistemului educațional în baza tehnologiilor educaționale. Acestea sunt:

- Crearea noilor contexte și medii favorabile prin interconexiunea tehnologiilor didactice și celor informaționale.
- Asigurarea instituțiilor de învățământ cu echipament și produse de program, dar și cu tehnologii informaționale și comunicaționale.
- Formarea profesională a cadrelor didactice din perspectiva utilizării eficiente a instrumentelor digitale.
- Implementarea sistemelor informaționale de management la toate nivelurile sistemului educațional.
- Valorificarea potențialului tehnologiilor/ instrumentelor digitale de a spori calitatea predării, învățării și a evaluării.

- Dezvoltarea și implementarea unor instrumente digitale de monitorizare și evaluare în vederea eficientizării sistemului educațional, îmbunătățirii serviciilor prestate, simplificării procedurilor de documentare și raportare.
- Digitalizarea sistemului de recunoaștere a învățării în diferite contexte pentru promovarea progresului educațional, gestionarea carierei, învățarea pe parcursul întregii vieți, a mobilității academice.

Conform informației analizate, sistemul de învățământ din Republica Moldova se confruntă cu problema aplicării ineficiente a tehnologiilor digitale în educație și lipsei de softuri educaționale. Media statistică pe țară demonstrează că la moment un calculator revine la 9 elevi, fapt ce creează dificultăți pentru implementarea instruirii asistate de calculator.

În opinia cadrelor didactice una din cele mai acute probleme este procurarea echipamentelor digitale, fără dotarea acestora cu softuri educaționale specializate. Deseori profesorii se confruntă cu situația necesității de a apela la softurile nelicențiate.

Deși pe parcursul ultimilor ani s-au întreprins mai multe acțiuni în vederea „alfabetizării digitale” a cadrelor didactice și a elevilor, studenților, gradul abilităților digitale în procesul de educație este departe de a fi valorificat la potențialul său maxim. Este atestată o capacitate insuficientă de a utiliza efectiv ultimele generații de softuri educaționale interactive multimedia.

Sondajele atestă - circa 79% dintre cadrele didactice consideră că utilizarea mijloacelor oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor contribuie la creșterea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor și cca 70% dintre aceștia evidențiază importanța tehnologiilor informaționale pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării.

În același timp, circa 40% dintre pedagogi manifestă o atitudine rezervată față de impactul tehnologiilor informaționale, ceea ce semnalează rezerve semnificative în digitalizarea educației. Unul din principalele motive a reticenței este aglomerarea sectorului educației cu soluții fragmentate TIC și lipsa unor suporturi digitale unitare, destinate instruirii asistate de calculator și managementului educațional informațional.

Pe termen lung sunt necesare a fi elaborate mecanisme de implementare a standardelor de informatizare a educației și certificare a competențelor digitale ale angajaților din sistemul de învățământ. Este necesară o viziune strategică asupra echipamentelor și produselor utilizate în instituțiile de învățământ de toate nivelurile, precum și formarea continuă a angajaților din sectorul educației în domeniul tehnologiilor informaționale.

ÎNVĂȚAREA ȘI EDUCAȚIA PE TOT PARCURSUL VIEȚII

Strategia de dezvoltare „Educația 2030” are drept obiectiv asigurarea oportunităților de învățare și educație pentru toți cetățenii pe tot parcursul vieții în context formal, nonformal și informal. Pentru atingerea acestui obiectiv sunt propuse următoarele direcții strategice de acțiune:

- Dezvoltarea sistemului de învățare și educație a adulților și diversificarea formelor și serviciilor de formare continuă a adulților.
- Extinderea și consolidarea procesului de validare a competențelor profesionale dobândite de către adulți pe cale nonformală și informală din perspectiva asigurării integrării acestora pe piața muncii și reintegrării migraților moldoveni în viața socială și economică a țării.
- Valorificarea surselor de educație informală (mass media, asociații profesionale, pe interese) în vederea dezvoltării tinerilor și a adulților.
- Diversificarea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățare și educație a adulților în context formal și nonformal.
- Învățarea și educația adulților din perspectiva formării competențelor digitale și a valorificării tehnologiilor informaționale.

CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ PENTRU INOVAȚII ȘI CALITATE ÎN EDUCAȚIE

Strategia de dezvoltare prevede o serie de activități orientate spre promovarea inovațiilor și a schimbărilor în educație prin dezvoltarea cercetării științifice. Direcții prioritare de acțiuni sunt:

- Integrarea educației și cercetării în învățământul superior din perspectiva necesităților de dezvoltare socioeconomică a țării.
- Consolidarea cercetărilor științifice în domeniul psihologiei, sociologiei educației, științelor educației din perspectiva dezvoltării sustenabile a sistemului de învățământ.
- Asigurarea competitivității internaționale a cercetării și învățământului superior prin proiecte comune de cercetare, prin mobilitate și atragere a studenților, doctoranzilor din străinătate.
- Dezvoltarea mecanismelor de implementare în practica educațională a rezultatelor științifice obținute prin realizarea proiectelor investigaționale, tezelor de doctorat, altor forme ca bază de dezvoltare a învățământului.
- Consolidarea cercetărilor științifice în cadrul învățământului superior din perspectiva sincronizării activității didactice și activității de cercetare; coordonarea învățământului cu cercetarea și piața muncii; asigurării calității în cercetare și formării de resurse umane.
- Eficientizarea procesului de pregătire a doctoranzilor și postdoctoranzilor prin asigurarea calității școlilor doctorale. Impact scontat: Educație inovativă și relevantă întemeiată pe rezultatele cercetărilor științifice.

Analiza domeniului a demonstrat că cercetarea științifică la nivel universitar se confruntă cu probleme legate de sistemul binar de cercetare și educație, de management ineficient al domeniilor cercetării și inovării, de nivelul scăzut de corelare a învățământului superior cu cercetarea și piața muncii, de lipsa de motivare a tinerilor pentru activitatea de cercetare și cariera universitară, infrastructura cercetării fiind depășită și slab ajustată la standardele internaționale.

Finanțarea activităților de cercetare și inovare în Republica Moldova per capita însumează aproximativ 6,6 €, fiind de 80 de ori mai redusă decât media europeană. Sumele alocate pentru activitățile de cercetare științifică constituie cca 0,24% din PIB, ceea ce este foarte puțin, comparativ cu țările europene. Ponderele cheltuielilor pentru activitățile de cercetare și inovare în sistemul de învățământ superior este cu mult mai mică decât pentru activitatea respectivă în cadrul altor sectoare, deși calificarea în sistemul universitar este de un nivel mai înalt.

Cariera de cercetare nu se află în topul preferințelor tinerilor. Deși în anul 2019 numărul doctoranzilor a constituit 1641 de persoane, cu o ușoară creștere în comparație cu anii 2018 și 2017, oricum numărul acestora a fost cu cca 50 și, respectiv, cu cca 100 de persoane mai mic decât în anul 2016, iar numărul absolvenților de doctorat fiind în continuă descreștere.

Numărul cercetătorilor, raportat la un milion de locuitori, este de 4,5 ori mai mic în Republica Moldova decât media europeană. Cercetarea și inovarea având un rol esențial în generarea unei creșteri economice inteligente și durabile și în crearea locurilor de muncă.

Un aspect vulnerabil pentru Republica Moldova îl constituie conexiunea slabă dintre comunitatea științifică și mediul de afaceri, fapt ce împiedică implementarea rezultatelor cercetării, aplicarea noilor tehnologii de către mediul de afaceri, stimularea dezvoltării economice și crearea locurilor de muncă.

Republica Moldova are o infrastructură de cercetare învechită, neajustată la standardele internaționale. Motivul principal este o economie slabă și potențialul uman redus, ceea ce nu favorizează existența unui sistem de cercetări științifice, comparabil cu cel din țările economic dezvoltate.

„EDUCAȚIE 2030” OBIECTIVUL 9

BUNA GUVERNARE ȘI INFRASTRUCTURĂ MODERNĂ PENTRU EDUCAȚIE

Strategie de dezvoltare „EDUCAȚIE 2030” propune o serie de direcții prioritare de acțiune orientate spre creșterea performanțelor sectorului educație prin eficientizarea rețelei, modernizarea infrastructurii și consolidarea capacității manageriale și a culturii calității la toate nivelurile sistemului educațional. Acestea sunt:

- Modelarea, printr-o legislație modernă și coerentă, a unui sistem educațional predictibil, stabil, flexibil și deschis inovării.
- Promovarea managementului participativ, democratic, prietenos elevului, studentului.
- Reformarea managementului la toate nivelurile sistemului de învățământ din perspectiva conducerii strategice, gestionării eficiente și transparente, responsabilității publice.
- Ajustarea rețelei instituțiilor de învățământ de toate nivelurile la numărul de copii, elevi, studenți, la nevoile sociale și economice ale țării.
- Modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ la toate nivelurile sistemului educațional.
- Eficientizarea activității instituțiilor cu atribuții de control a calității în educație la nivel de sistem educațional/ treaptă/ domeniu de formare profesională/ ciclu de studii.

- Dezvoltarea și corelarea unor instrumente moderne, inclusiv digitale, de monitorizare și evaluare în vederea furnizării de date pentru identificarea soluțiilor de îmbunătățire permanent.
- Perfecționarea sistemului de finanțare a învățământului în baza dezvoltării modelului de finanțare per elev/ student și în baza indicatorilor de performanță.

Conform analizei investițiilor în educație în perioada 2016-2020, ponderea cheltuielilor publice pentru învățământ în PIB a crescut de la 5,3% la 6,1%. Cheltuielile publice aferente învățământului au crescut constant (de la 8,558 mil. lei în 2016 până la 12,583 mil. lei în 2020). Totuși investițiile realizate în ultimii ani nu au reușit să acopere necesitățile sectorului educației.

Conform datelor Ministerului Finanțelor în structura cheltuielilor publice pentru învățământ, în 2019 ponderea cea mai mare a fost deținută de învățământul secundar: 5,467 mil. lei sau 45%, urmat de educația timpurie și învățământul primar: 3,614 mil. lei sau 30%, învățământul profesional tehnic: 1,064 mil. lei sau 9%, învățământul superior: 1,048 mil. lei sau 8%.

Deși cheltuielile publice aferente învățământului per elev, student au înregistrat o tendință de creștere de la 15,5 mii. lei în 2015-2016 până la 29 mii lei în 2019-2020, aceste valori sunt mult sub nivelul celor înregistrate de țările dezvoltate. Astfel, conform publicației „Education at a Glance 2020: OECD Indicators”, în 2017 cheltuielile publice medii aferente instituțiilor publice de învățământ per elev, student la nivelul țărilor din OCDE au fost egale cu 10,102 USD.

Una dintre provocările sensibile cu impact financiar puternic este utilizarea ineficientă a capacităților instituțiilor de învățământ ca urmare a diminuării contingentului de elevi și studenți. În consecință, creșterea constantă a finanțării de la stat, însoțită de scăderea numărului de elevi și studenți, determină, frecvent, ridicarea exagerată a cheltuielilor unitare, fără o ameliorare corespunzătoare a calității procesului educațional.

Aplicarea unor mecanisme de finanțare neadecvate determină deficiență la nivelul instituțiilor de învățământ. În special, această deficiență este caracteristică pentru instituțiile de învățământ preșcolar, extrașcolar și de educație incluzivă. Prin urmare, este necesară implementarea unor formule de finanțare în bază de cost standard per copil, elev și pentru aceste categorii de instituții de învățământ.

Proiectul Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” și a Programului de implementare al documentului strategic este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării cu suportul echipei de experți naționali și internaționali al Institutului de Politici Publice și UNICEF Moldova.